

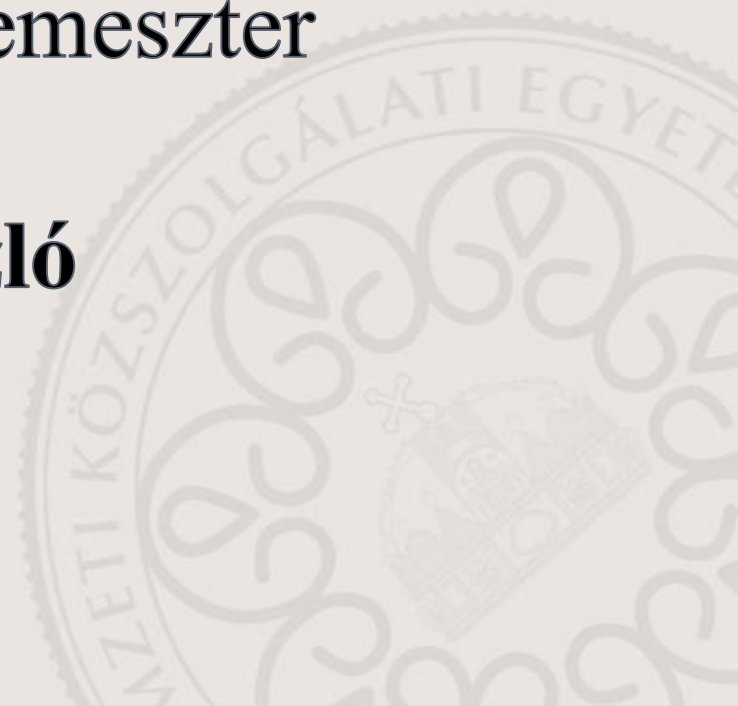

Az Európai Unió közjogi alapjai

KNIEB03

2017/18. tavaszi szemeszter

Szegedi László
NKE-ÁKK

Tervezett tematika

- Február 12. Integrációtörténeti áttekintés
- Február 19. Az EU jogalanyisága, alapértékei, integrációs célkitűzések, tagság
- Február 26. Az EU hatáskörei
- Március 5. Az intézmények általános áttekintése; az Európai Tanács; A Tanács
- Március 12. Az Európai Parlament
- Március 19. Az Európai Bizottság
- Március 26. A monetáris politika intézményrendszere, az EU költségvetése, a Számvevőszék és az Európai Beruházási Bank és az EKB
- Április 2. Húsvét
- Április 9. Az Európai Unió Bírósága; Tanácsadó szervek és ügynökségek
- Április 16. Jogalkotási és döntéshozatali eljárások
- Április 23. Az uniós polgárság
- Április 30. Munkaszüneti nap
- Május 7. Alapjogvédelem az EU-ban
- Május 14. Immunitás, felelősség; Tisztviselők az EU-ban

Integrációtörténeti áttekintés

Integrációs törekvések kezdetei:

- **Pierre Dubois** (1305): hercegekből álló tanács a keresztény értékek és a béke védelmezésére
- **Dante: De Monarchia**: császári hatalom a rend biztosítására (pápaság túlzó hatalmi törekvéseivel szemben)
- **Podjebrad György** (1464): külügyek területén föderatív együttműködés (többségi döntéshozatal mindenkire kötelező), belügyekben uralkodók teljes szuverenitása
- **William Penn** (1693)
- **Wilson elnök** (1918): Népszövetségi alapidokumentuma
- **Kalergi** (1923): Páneurópai Mozgalom
- **Spinelli** (1941): föderalista irány

Európa a II. világháborút követően

- Világégést követő kétpólusú világrendben a **hidegháború elkerülhetetlennek tűnik**

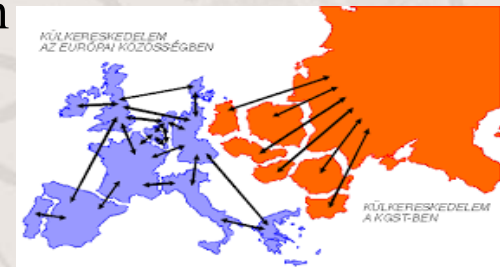
Kétpólusú világrend :

- **Truman-doktrína és Marshall-terv** (Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet - OEEC)

VS

- **KGST létrejött** (1949) szovjet érdekszférában

Politikai együttműködés kezdetei

Nyugati Unió szülő Brüsszeli

Szerződés (1948):

- Gazdasági-szociális-kulturális együttműködés
- Kollektív önvédelem
- Tagjai: Benelux, UK, Fro., majd NSZK és Olaszország, amely **Nyugat-Európai Unió alapja** lesz

NATO (1949):

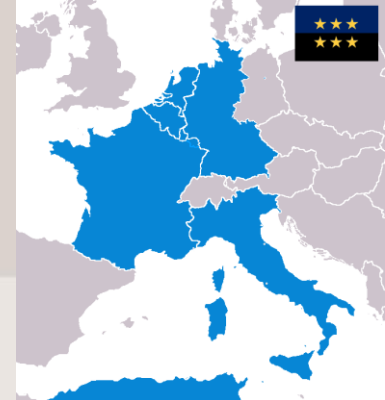
- Észak-atlanti működés miatt bővebb tagság
- Védelmi-katonai szervezete
- Ellentétpárja szovjet blokkon belül?

Európa Tanács létrejötte:

- Churchill tevékenysége és beszédei
- Fulton (1946); 1947 (London)
- **Európa Tanács alapító okmányának aláírása (1949)**
 - **Emberi Jogok Európai Egyezménye (1950)**
 - Miniszterek Bizottsága
 - **Emberi Jogok Európai Bírósága**
 - Kiemelkedő jelentőségű
 - DE: **el is válik** közösségi és uniós integrációtól tagságát és célkitűzéseit tekintve is

ESZAK (1951, Párizs)

Európai Szén- és Acélközösség

- Politikai integráció egyfajta elengedése (Spinelli), de ET sikere után az Európa projekt mégis sikeres lehet a gazdasági alapokon
- Schuman francia külügyminiszter (német-francia tandem alap gondolata Ruhr-hatóság megszüntetésével)
- 1950 május 9. Schuman-terv, amely Jean Monnet francia kormány tervezési részlegének vezetője irányításával készültek el

ESZAK alapjai:

- Szén- acélipar közös ellenőrzésével elejét vehető a későbbi háborús konfliktus
- Jelentős hiány jól koordinált termelés megszervezésének alapja
- UK kiamarad, de Fro. , NSZK, Olaszország, Benelux-államok aláírják ESZAK-Szerződés Párizsban 1951-ben, hatályba lépése 1952
- **Főhatóság** kormányok által kijelölt irányító szerv, jogalkotó **Tanács** szakminiszterekből, konzultatív szerepkörrel tagállami parlamentekből **Közgyűlés**, végül Montánunió **Bírósága**

EGK és Euratom (1957, Róma)

Európai Gazdasági Közösség

- ESZAK sikere után viszonylag rövid időn belül felvetődik a továbbfejlesztés lehetősége
- **4 alapszabadság** tekintetében korlátok lebontása
- **Közös politika elfogadása** alábbi területeken: mezőgazdaság, közlekedés, vámpolitika, gazdaságpolitikai összehangolása,
- **Jogszabályok közelítése**, Európai Szociális Alap létrehozása, Európai Beruházási Bank létrehozása
- **Intézményei:** Bizottság, Tanács (vétójog), nem közv. választott Közgyűlés, Bíróság és GSZB

Euratom Közösség:

- Speciális terület, amely még nemzetállami keretek között is államháztartásokat rendkívüli módon megterhelő befektetéseket kíván
- **Felügyelet és ellenőrzés, valamint közös tőke és munkaerőpiac Közösségen belül**
- **Intézményei:** Bizottság, Tanács Közgyűlés, Bíróság és GSZB

Fúziós Szerződés (1965)

- Egyesítette a 3 **Közösséget=Közösségek**

EFTA (European Free Trade Association)

EGK-n kívül

- **Ipari termékek szabad forgalmát** elősegíteni
- **Tagok:** Ausztria, Dánia, UK, Norvégia, Portugália, Svájc, Svédország

Északi és déli bővítések

Északi bővítés:

- 1960-as évek közepe EGK bár sikeres, de északi tagfelvételi kérelmek benyújtása ellenére **De Gaulle politikája miatt (nemzetek Európája) nincs előrelépés** + Hallstein: közösségi források és többségi szavazás Tanácsban (FRANCIA vétó üres székek politikája EGK Tanácsában – luxemburgi kompromisszum)
- **1973: GB, Dánia és Írország**

Déli bővítések

- Déli államoknál is régóta húzódozó csatlakozási szándék, DE: **katonai diktatúrák megerősödése**
- **1981: Görögország**
- **1986: Spanyolország és Portugália** is katonai diktatúrák bukása után (RSz-ek.: tag csak demokratikus berendezkedésű ország lehet)

Egységes Európai Okmány (1986)

- Első átfogó módosítás
- **Cél és eszközök:**
 1. **Valódi belső piac** megvalósítása és intézményi reformok
 1. Minősített többségi döntéshozatal megerősítése Tanácsban
 2. Európai Tanács létrehozása
 3. EP megerősítése
 2. **GMU** lefektetése
 3. **Szociálpolitika + Kohéziós politika + Környezetvédelem** alapjainak lefektetése

4. **Kutatás és fejlesztés** ösztönzése
5. Tagállamok törekednek a **közös külpolitika megvalósítására**

Maastrichti Szerződés (1992)

- **Reakció a 1990-es évek változásaira és az EEO célkitűzéseire (GMU, belső piac)**
 - **Cél és eszközös:**
- 1. Európai Unió létrehozása és Alapítószerződések módosítása**
 1. Szupranacionális jellegű **első pillér, amelynek része volt GMU is**
 1. Bizottság és EP és Bíróság kiemelt szerepe
 2. Kormányközi jellegű **KKBP**
 3. Kormányközi jellegű **Bel- és Igazságügyi együttműködés**
 1. Bizottság és EP és Bíróság korlátozott szerepe
 - 2. Uniós polgárság bevezetése**
 - 3. Európai Ombudsmani Hivatal felállítása**
 - 4. Tanácsban döntéshozatali reformok és EP szerepének további erősödése, de **SZUBSZIDIARITÁS** elve is**

EGT megállapodás és EFTA-országok csatlakozása

- EFTA-országok bevonásának eredményeként jött létre az EGT megállapodás:
 - 1992-ben kötötték meg
 - Akkori 12 EK-tag és 6 EFTA-tag között (Svájc nem!)
 - Tulajdonképpen **belső piac ilyen formában vett kibővítése** (külön-megállapodások mezőgazdaságra, halászatra, környezetvédelemre)
- **1995: Ausztria, Svédország, Finnország csatlakozása**

Amszterdami (1997) és Nizzai Szerződés (2001)

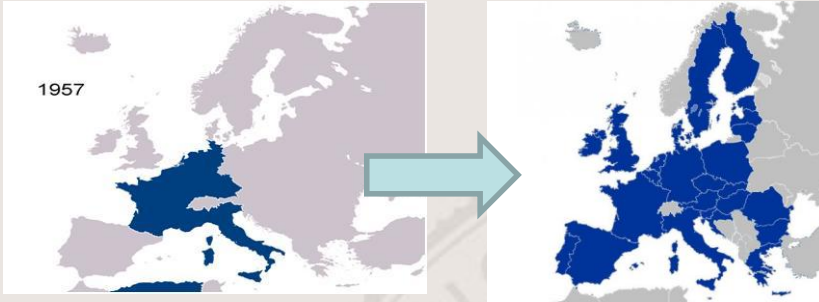
Amszterdami Szerződés

- Hasonlóképpen az eddigiekhez módosító-szerződés
- Cél és eszközök:
 - 1. Második és harmadik pillér átalakítása**
 2. Kormányközi jellegű **KKBP**
 - Megerősített együttműködés bevezetése
 - 3. Bel- és Igazságügyi együttműködés átnevezése**
 - Belügyi együttműködés közösségi intézmények hatáskörei
 2. Szabadság biztonság és jog térsége
 3. Foglalkoztatáspolitikai koordináció
 4. EP hatásköreinek erősítése

Nizzai Szerződés

- **Intézményi reformok** bevezetése, amelyekkel Amszterdami Szerződés adós maradt
 - 1. Tanács átalakított döntéshozatali rendje**
 - 2. Biztosok száma és Bizottság elnökének megerősítése**
 - 3. EP társjogalkotói szerepkörét tovább növeli**
 - 4. EuB is reformlépések**

Keleti és balkáni bővítés

- 2004: Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Szlovákia, Szlovénia
 - 2007: Bulgária, Románia
 - 2013: Horvátország
-
- Intézményi kereteket nem 28(27) tagállamra szabták
 - Működésbeli dilemmák, de nem pusztán bővítések miatt, amelyre több válaszjavaslat született

Elbukott és megvalósult reformok az ezredforduló után

Elbukott Alkotmányszerződés (2005)

- **Cél:** Modernizálás és elsődleges szerződési alapok új alapokra helyezése
- Francia és holland népszavazáson való elutasítás után **végleg lekerült a napirendről**

Lisszaboni Szerződés (2007)

1. **EUSz. és EUMSsz.** átnevezi + mindkettő EU önálló jogi személyre vonatkozik (EK helyett)
2. Pillérszerkezet megszüntetése (KKBP eltérése)
3. Kiemelkedő **intézményi reformok** (7 db intézmény)
4. **Rendes jogalkotási eljárás** általános elnevezés
5. **Alapjogi Charta** elsődleges szintű jogforrás
6. **Európai polgári kezdeményezés**

Hogyan tovább?

1) Együttműködési lehetőségek és tagság változása

- **Folyamatos és nem lezárt folyamat a csatlakozások köre** (Balkán, Törökország?, Izland?)
- **Partnerségi programok** (Kaukázusi és K-Eu-i államok)
- **Szomszédságpolitikában** kétoldalú megállapodások (egyéb régiók bevonása)
- **Brexit** bizonyos szempontból korszakhatár (nem egyirányú folyamat)

2) Lisszabon után és válságok közepette?

- Európai Bizottság által 2017 március 1-jén előterjesztett fehér könyv **öt forgatókönyvet** vázol fel azt illetően, hogy az Unió milyen fejlődési utat jár majd be a jövőben

Öt forgatókönyv az EU jövőjéről

1. **Megy minden tovább:** A 27 tagú Európai Unió arra összpontosít, hogy végrehajtsa eredményközpontú reformprogramját.
2. **Csakis az egységes piac:** A 27 tagú EU-ban fokozatosan ismét az egységes piac működtetése kerül a középpontba.
3. **Aki többet akar, többet tesz:** A 27 tagú Európai Unió lehetővé teszi az arra kész országok számára, hogy egyes területeken szorosabbra fonják együttműködésüket.
4. **Kevesebbet hatékonyabban:** A 27 tagú EU arra összpontosít, hogy meghatározott szakpolitikai területeken többet és gyorsabban valósítson meg, miközben más területeken kevesebbet tesz.
5. **Sokkal többet együtt:** A tagállamok úgy döntenek, hogy az összes szakpolitikai területen sokkal többet tesznek együtt.

